สรุปย่อประมวลกฎหมายอาญาทหาร*

เจตนารมณ์ของกฎหมาย

เพื่อประโยชน์ในการปกครองบังคับบัญชา นอกจากผู้บังคับบัญชาจะมีอำนาจลงทัณฑ์ทางวินัยตามกฎหมายว่าด้วยวินัยทหารแก่ทหารที่กระทำผิดวินัยแล้ว ในกรณีที่ทหารกระทำความผิดอาญาทหารตามที่กำหนดไว้ หากผู้บังคับบัญชาพิจารณาเห็นว่าเป็นการเล็กน้อยไม่สำคัญ ก็ให้สั่งลงทัณฑ์แทนการฟ้องศาลได้ ทำให้ทหารมีความเกรงผู้บังคับบัญชามากยิ่งขึ้น

เพื่อควบคุมทหารให้อยู่ในวินัยทหาร เนื่องจากทหารเป็นผู้ถืออาวุธในขณะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเปิดเผย หากทหารขาดซึ่งระเบียบวินัยทหารแล้ว ก็คงเปรียบได้กับกองโจร จำต้องมีกฎหมายพิเศษเพื่อควบคุมทหารเป็นส่วนใหญ่โดยเฉพาะ เพื่อบัญญัติฐานความผิดอาญาทหารเพิ่มเติมนอกเหนือจากความผิดอาญาทั่วไป อีกทั้งมีการกำหนดโทษในความผิดอาญาทหาร ในอัตราที่สูงกว่าความผิดอาญาทั่วไป

ภาค ๑ ว่าด้วยข้อบังคับต่าง ๆ

ตอนที่ ๑

๑. การใช้บังคับ

ให้มีผลบังคับใช้ ตั้งแต่ ๑ เมษายน ร.ศ.๑๓๑

๒. นิยามศัพท์ (มาตรา ๔)

"ทหาร" ตามความหมายในประมวลกฎหมายอาญาทหาร หมายความว่า บุคคลที่อยู่ในอำนาจกฎหมายฝ่ายทหาร ได้แก่

ทหารกองประจำการ

ทหารประจำการ

ทหารกองเกิน หรือทหารกองหนุนที่ถูกเรียกเข้ารับราชการ

นักเรียนทหาร ซึ่งเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะได้เป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตร หรือนายทหารประทวน

ผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างเข้ารับการฝึกวิชาทหาร โดยคำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร

นายทหารชั้นสัญญาบัตรนอกประจำการ เฉพาะเมื่อกระทำผิดต่อคำสั่งหรือข้อบังคับตามประมวลกฎหมายอาญาทหาร

บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.๒๔๙๘

"เจ้าพนักงาน" หมายความว่า นายทหารชั้นสัญญาบัตรและชั้นประทวน ทั้งทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ

"ราชศัตรู" หมายความว่า ผู้ที่เป็นศัตรูต่อพระมหากษัตริย์ หรือประเทศชาติ และรวมถึงผู้ที่มีอาวุธที่แสดงความขัดแย้งต่ออำนาจผู้บริหารหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันประเทศและรักษาความสงบภายใน หรือผู้ที่เป็นกบฏ โจรสลัด ผู้ที่ก่อการจลาจล

"ต่อหน้าราชศัตรู" หมายความว่า อยู่ต่อหน้าราชศัตรูซึ่งอาจมองเห็นหน้ากันได้ และรวมถึงอยู่ในเขตซึ่งกองทัพได้ทำสงคราม โดยอาจจะไม่เห็นหน้าราชศัตรูก็ได้

"คำสั่ง" หมายความว่า บรรดาข้อความต่าง ๆ ซึ่งผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจเป็นผู้ออกคำสั่งโดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งอาจจะสั่งด้วยวาจา ลายลักษณ์อักษร หรือผ่านเครื่องมือสื่อสาร หรือสัญญาณต่าง ๆ และต้องเป็นคำสั่งที่ผู้รับได้กระทำตามที่สั่งแล้ว เป็นอันหมดเขตของการที่สั่งนั้น

"ข้อบังคับ" หมายความว่า บรรดาข้อบังคับและกฎต่าง ๆ ที่ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจเป็นผู้ออกคำสั่ง ซึ่งคำสั่งดังกล่าวนี้จะต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ให้ทหารผู้ใต้บังคับบัญชาถือปฏิบัติ ซึ่งข้อบังคับดังกล่าวจะต้องออกใช้บังคับในระดับกระทรวง หรือเป็นข้อบังคับกระทรวงกลาโหม หรือรองลงมาจากกฎกระทรวง โดยสมควรแก่กาลสมัยและโดยชอบด้วยกฎหมาย

ตอนที่ ๒

บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร ต้องรับโทษในราชอาณาจักร (มาตรา ๕ ทวิ)

บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารกระทำความผิดอาญาทุกฐานความผิด ไม่ว่าจะเป็นความผิดอาญาทหาร หรือกฎหมายอื่นนอกราชอาณาจักร ศาลทหารของไทยสามารถพิจารณาพิพากษาได้ แต่ห้ามมิให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษซ้ำ ๒ ครั้ง ในความผิดเดียวกัน

ตอนที่ ๓

การลงโทษประหารชีวิต (มาตรา ๖)

วิธีการประหารชีวิตในศาลทหาร ให้ใช้วิธียิงเสียให้ตาย

ตอนที่ ๔

อำนาจลงทัณฑ์ของผู้บังคับบัญชาทหารกรณีที่ทหารกระทำความผิดวินัยทหาร

มาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่มุ่งหมายให้ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาตามกฎหมายว่าด้วยวินัยทหารอันได้แก่ ผู้บังคับบัญชา หรือผู้ซึ่งได้รับมอบอำนาจให้บังคับบัญชาตามที่กระทรวงกลาโหม ส่วนราชการที่ขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหม กองทัพบก กองทัพเรือ หรือกองทัพอากาศกำหนด มีอำนาจลงทัณฑ์แก่ทหารที่กระทำผิดวินัยทหาร ไม่ว่าจะเป็นการกระทำความผิดในหรือนอกราชอาณาจักร (มาตรา ๗)

อำนาจลงทัณฑ์ของผู้บังคับบัญชาทหาร กรณีที่ทหารกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาบางมาตรา (มาตรา ๘)

กรณีที่ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาเห็นว่า ทหารผู้ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดดังต่อไปนี้

๑) นายเรือทำให้เรือชำรุดหรืออับปาง (มาตรา ๒๑)

๒) ผู้ใดทำให้เรือของทหารชำรุดหรืออับปางโดยประมาท (มาตรา ๒๓)

๓) ความผิดที่กระทำต่อเรือที่ใช้เดินทางในลำน้ำ (มาตรา ๒๔)

๔) ทหารทำลายหรือละทิ้งเครื่องศาสตรวุธหรือทรัพย์ที่ใช้ในการยุทธ (มาตรา ๒๗)

๕) ผู้ใดสบประมาทธง (มาตรา ๒๘)

๖) ทหารละทิ้งหน้าที่ (มาตรา ๒๙)

๗) ทหารขัดขืนหรือละเลยไม่กระทำตามคำสั่ง (มาตรา ๓๐)

๘) ทหารขัดขืนไม่กระทำตามคำสั่งอย่างองอาจ (มาตรา ๓๑)

๙) ทหารขัดขืนหรือละเลยไม่กระทำตามข้อบังคับ (มาตรา ๓๒)

๑๐) ทหารขัดขืนหรือไม่กระทำตามข้อบังคับอย่างองอาจ (มาตรา ๓๓)

๑๑) ทหารหลับยามหรือเมาสุรา (มาตรา ๓๔)

๑๒) ทหารไม่เอาใจใส่หรือประมาทในหน้าที่ (มาตรา ๓๕)

๑๓) ผู้ใดทำร้ายทหารยาม (มาตรา ๓๖)

๑๔) ผู้ใดหมิ่นประมาทหรือขู่เข็ญทหารยาม (มาตรา ๓๗)

๑๕) ทหารทำร้ายทหารผู้ใหญ่เหนือตน (มาตรา ๓๙)

๑๖) ทหารแสดงอาฆาตหรือหมิ่นประมาทผู้บังคับบัญชา หรือทหารผู้ใหญ่เหนือตน (มาตรา ๔๑)

๑๗) ทหารประจำการกำเริบ (มาตรา ๔๒)

๑๘) ทหารประจำการกำเริบโดยมีศาตราวุธ (มาตรา ๔๓)

๑๙) ทหารประจำการกำเริบแล้วเลิกไปโดยดี (มาตรา ๔๔)

๒๐) ทหารกระทำความผิดฐานหนีราชการ (มาตรา ๔๖)

๒๑) ทหารปลอมหรือปนทรัพย์ของทหาร (มาตรา ๔๗)

เป็นการเล็กน้อยไม่สำคัญ ให้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดวินัยทหาร ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาสามารถใช้ดุลพินิจเลือกลงทัณฑ์ทางวินัยทหาร แทนการนำคดีฟ้องศาลได้ เพื่อประโยชน์ในการปกครองบังคับบัญชา และเป็นการแบ่งเบาภาระของศาลอีกด้วย

เว้นแต่เข้าข้อยกเว้นประการใดประการหนึ่งดังต่อไปนี้ ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาจะต้องส่งฟ้องศาลเสมอ

(๑) กรณีผู้มีอำนาจแต่งตั้งตุลาการศาลทหารชั้นต้น ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร มาตรา ๓๐ จะสั่งให้ส่งตัวผู้กระทำความผิดไปดำเนินคดีในศาลทหาร

(๒) กรณีที่จะต้องมีการดำเนินคดีนั้นในศาลพลเรือนตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร มาตรา ๑๔ และ ๑๕ วรรคแรก

(๓) อำนาจลงทัณฑ์ของผู้บังคับบัญชาทหาร กรณีที่ทหารกระทำความผิดอาญาตามกฎหมายอื่น ซึ่งเป็นความผิดลหุโทษและเปรียบเทียบปรับได้ (มาตรา ๙)

ถ้าผู้มีอำนาจบังคับบัญชาพิจารณาเห็นว่าทหารผู้ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกฎหมายอื่นที่มีบัญญัติความผิดทางอาญา อันเป็นความผิดลหุโทษ หรือความผิดที่มีระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับและเป็นความผิดที่เปรียบเทียบได้ ซึ่งได้แก่ ความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวเมื่อผู้กระทำความผิดยินยอมเสียค่าปรับในอัตราอย่างสูงสำหรับความผิดนั้นแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนศาลพิจารณาความผิดนั้น ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาอาจสั่งลงทัณฑ์ทางวินัยทหาร แทนการส่งตัวไปดำเนินคดีในศาล

ตอนที่ ๕

๑. การเปลี่ยนโทษปรับเป็นโทษจำคุก (มาตรา ๑๐)

ในกรณีที่จำเลยเป็นนายทหารชั้นประทวน หรือทหารชั้นผู้น้อยกระทำความผิดอาญาซึ่งมีโทษปรับสถานเดียว ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจวินิจฉัยให้จำเลยได้รับโทษจำคุกแทนโทษปรับได้ และไม่ถือว่าเป็นผู้ได้รับโทษจำคุก

๒. การเปลี่ยนโทษจำคุกหรือโทษปรับเป็นโทษขัง (มาตรา ๑๑)

จำเลยเป็นทหารกระทำความผิดลหุโทษ หรือความผิดอื่นที่ระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับศาลอาจใช้ดุลพินิจเปลี่ยนโทษดังกล่าวเป็นโทษขังไม่เกินกว่า ๓ เดือนก็ได้

ภาค ๒ ว่าด้วยลักษณะความผิดโดยเฉพาะ

ตอนที่ ๑

ความผิดในประมวลกฎหมายอาญาทหารที่มีผลบังคับทั้งทหาร บุคคลที่เกี่ยวข้องและหรือบุคคลทั่วไป

๑. เชลยศึกเสียสัตย์ (มาตรา ๑๓)

องค์ประกอบความผิด

เป็นเชลยศึก หมายถึง ข้าศึก หรือบุคคลที่มีหน้าที่ในการสู้รบ หรือมีส่วนในการสู้รบกับฝ่ายเรา และตกอยู่ในอำนาจของฝ่ายเรา

ฝ่ายเราปล่อยตัวไป

เชลยศึกให้คำสัตย์ว่าจะไม่มารบกับฝ่ายเราอีกในการสงครามคราวนั้น

เชลยศึกเสียสัตย์กลับมารบกับฝ่ายเรา และฝ่ายเราจับตัวได้อีก

โทษ ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ ๕ ปี ถึง ๒๐ ปี

๒. ราชศัตรูลักลอบสอดแนม (มาตรา ๑๔)

องค์ประกอบความผิด

ผู้ใดเป็นราชศัตรู อาจเป็นทหาร หรือบุคคลพลเรือนก็ได้

ปลอมตัว หมายถึง การกระทำต่อร่างกายของราชศัตรูนั้นให้ผิดแผกแปลกไปจากเดิม รวมทั้งการกระทำอื่นใดที่ทำให้ฝ่ายเราเข้าใจผิดว่าผู้ที่ปลอมนั้นมิใช่ราชศัตรู

เข้าไปในป้อม ค่าย เรือรบ หรือสถานที่ใด ๆ อันเป็นพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของทหาร หรือมีหน่วยทหารตั้งอยู่

โทษ ประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

๓. ผู้ใดปิดบังซ่อนเร้น หรือช่วยราชศัตรู หรือผู้ลักลอบสอดแนม (มาตรา ๑๕)

องค์ประกอบความผิด

ผู้ใด อาจเป็นทหาร หรือบุคคลพลเรือนก็ได้

กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

๑) ปิดบัง ซ่อนเร้น หรือช่วยราชศัตรู

ปิดบัง หมายถึง การปกปิด

ซ่อนเร้น หมายถึง การกระทำให้เกิดความยากแก่การค้นหาตัว

๒) ปิดบัง ซ่อนเร้น หรือช่วยผู้ลักลอบสอดแนม

รู้ว่าเป็นราชศัตรู หรือเป็นผู้ลักลอบสอดแนม

โทษ ประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

๔. ผู้ใดยุยง หรือข่มขืนใจผู้บังคับกองทหารให้ยอมแพ้ (มาตรา ๑๘)

องค์ประกอบความผิด

ผู้ใด อาจเป็นทหาร หรือบุคคลพลเรือนก็ได้

กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

๑) ยุยง หรือข่มขืนใจให้ผู้บังคับกองทหาร ป้อม ค่าย เรือรบ หรือสถานที่ใด ๆ ของทหาร

๒) สมคบกันเพื่อยุยงหรือข่มขืนใจผู้บังคับกองทหาร ป้อม ค่าย เรือรบ หรือสถานที่ใด ๆ ของทหาร

๓) ให้ยอมแพ้แก่ราชศัตรู

โทษ ประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ ๕ ปี ถึง ๒๐ ปี

๕. นายเรือถอยเรือของทหารจากที่รบ (มาตรา ๑๙)

องค์ประกอบความผิด

นายเรือควบคุมเรือของทหาร หมายถึง ทหารผู้มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมเรือ ซึ่งอยู่ในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาทหาร และมีหน้าที่รับผิดชอบลูกเรือทุกคนภายในเรือ รวมถึงบุคคลพลเรือนที่มีความสามารถพิเศษในการเดินเรือหรือควบคุมเรือที่ถูกเกณฑ์

ถอยเรือจากที่รบในขณะทำการรบพุ่ง

โดยไม่มีเหตุสมควร

โทษ ประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ ๕ ปี ถึง ๒๐ ปี

๖. นายเรือจงใจกระทำหรือปล่อยให้เรือของทหารชำรุดหรืออับปาง (มาตรา ๒๐)

องค์ประกอบความผิด

เป็นนายเรือควบคุมเรือของทหาร

กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

๑) กระทำให้เรือชำรุด หรืออับปาง

๒) ปล่อยให้เรือชำรุด หรืออับปาง

๓) โดยจงใจ หรือเจตนา

โทษ จำคุกตั้งแต่ ๕ ปี ถึง ๒๐ ปี

๗. นายเรือทำให้เรือของทหารชำรุดหรืออับปางโดยประมาท (มาตรา ๒๑)

องค์ประกอบความผิด

เป็นนายเรือควบคุมเรือของทหาร

กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

๑) กระทำให้เรือชำรุด หรืออับปาง

๒) ปล่อยให้เรือชำรุด หรืออับปาง

ด้วยความประมาท หมายถึง กระทำความผิดมิใช่โดยเจตนา แต่กระทำโดยปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นว่านั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่

โทษ จำคุกไม่เกิน ๓ ปี

๘. ผู้ใดทำให้เรือหลวงของทหารชำรุดหรืออับปางโดยเจตนา (มาตรา ๒๒)

องค์ประกอบความผิด

ผู้ใด หมายถึง บุคคลอื่นที่มิใช่นายเรือผู้ควบคุมเรือ

กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

๑) กระทำให้เรือของทหารชำรุด หรืออับปาง

๒) ปล่อยให้เรือของทหารชำรุด หรืออับปาง

๓) โดยเจตนา

โทษ จำคุกตั้งแต่ ๓ ปี ถึง ๑๕ ปี

๙. ผู้ใดทำให้เรือของทหารชำรุด หรืออับปางโดยประมาท (มาตรา ๒๓)

องค์ประกอบความผิด

ผู้ใด หมายถึง บุคคลอื่นที่มิใช่นายเรือผู้ควบคุมเรือ

กระทำหรือปล่อยให้เรือของทหารชำรุด หรืออับปาง ด้วยความประมาท

โทษ จำคุกไม่เกิน ๒ ปี

๑๐. ความผิดที่กระทำแก่เรือที่ใช้เดินในลำน้ำ (มาตรา ๒๔)

องค์ประกอบความผิด

เป็นเรือสำหรับใช้เดินในลำน้ำ หมายถึง เรือที่ใช้ในการลาดตระเวนในลำน้ำโดยใช้เครื่องยนต์ขนาดเล็ก

นายเรือ หรือผู้ใดที่กระทำความผิดตามมาตรา ๒๐, ๒๑, ๒๒, ๒๓ แล้วแต่กรณี แก่เรือสำหรับใช้เดินในลำน้ำ

โทษ ให้ศาลลดโทษอาญาอย่างหนักตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๒๐, ๒๑, ๒๒, ๒๓ ลงกึ่งหนึ่ง

๑๑. นายเรือละทิ้งเรือของทหารเมื่อมีเหตุร้ายเกิดขึ้น (มาตรา ๒๕)

องค์ประกอบความผิด

เป็นนายทหารควบคุมเรือเดินทะเลของทหาร (หมายถึง เรือรบ เรือช่วยรบ และเรืออื่น ๆ ที่ใช้เดินในลำน้ำ)

ละทิ้งเรือในขณะที่มีเหตุร้ายเกิดขึ้น

ละทิ้งเรือ หมายถึง ไปเสียจากเรือ

เหตุร้ายที่เกิดขึ้น อาจเกิดจากภัยธรรมชาติ หรือภัยสงคราม หรือภัยในเรือ เช่นเกิดไฟไหม้ในเรือ

ไม่พากเพียรจนสุดสิ้นความสามารถที่จะแก้ไขให้เรือนั้นพ้นอันตรายเสียก่อน

โทษ จำคุกไม่เกิน ๓ ปี

๑๒. นายเรือจงใจไปเสียจากเรือ หรือละทิ้งเรือของทหารเมื่อเกิดเหตุร้าย ขณะที่รู้ว่ายังมีคนอยู่ในเรือนั้น (มาตรา ๒๖)

โทษ จำคุกไม่เกิน ๕ ปี

๑๓. ผู้ใดสบประมาทธง (มาตรา ๒๘)

องค์ประกอบความผิด

๑) ผู้ใดอาจเป็นทหาร หรือพลเรือนก็ได้

๒) บังอาจลด ล้ม หรือกระทำแก่ธงให้เป็นอันตราย ชำรุด หรือเปรอะเปื้อนเสียหายในเวลาที่เจ้าหน้าที่ได้ชักขึ้นไว้ หรือประดิษฐานไว้ หรือเชิญไปมาแห่งใด ๆ โดยไม่มีเหตุสมควร

๓) เป็นธงที่ได้รับพระบรมราชานุญาตให้ใช้รับราชการเป็นเครื่องหมายสำหรับประเทศ รัฐบาล เรือรบหลวง กรมกองทหาร หรือเครื่องหมายสำหรับเกียรติยศ ได้แก่ ธงชาติ ธงราชนาวี ธงชัยเฉลิมพล เป็นต้น

๔) เป็นธงเครื่องหมายสำหรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระมเหสี มกุฎราชกุมาร ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ หรือพระราชโอรสพระราชธิดาในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

โทษ จำคุก กรณีความผิดตาม ๓) จำคุกไม่เกินกว่า ๑ ปี กรณีความผิดตาม ๔) จำคุกตั้งแต่ ๓ ปี ถึง ๑๕ ปี

๑๔. ผู้ใดทำร้ายทหารยาม (มาตรา ๓๖)

ใช้กำลังทำร้ายทหารยามรักษาการ หรือทหารยามประจำหน้าที่

โทษ ๑) กระทำต่อหน้าราชศัตรู ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ ๕ ปี ถึง ๒๐ ปี

๒) ไม่ได้กระทำต่อหน้าราชศัตรู แต่กระทำในเวลาสงคราม หรือในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึก จำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๒๐ ปี

๓) กระทำในเวลาอื่นนอกจาก ๑) และ ๒) จำคุกไม่เกิน ๕ ปี ถ้าทำร้ายทหารยามถึงตาย หรือบาดเจ็บสาหัส

๑๕. ผู้ใดหมิ่นประมาท หรือขู่เข็ญว่าจะทำร้ายทหารยาม หรือยามอยู่ประจำหน้าที่ (มาตรา ๓๗)

โทษ ๑) กระทำต่อหน้าราชศัตรู จำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๑๐ ปี

๒) ไม่ได้กระทำต่อหน้าราชศัตรู แต่กระทำในเวลาสงคราม หรือในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึก จำคุกตั้งแต่ ๓ เดือน ถึง ๑๕ ปี

๓) กระทำในเวลาอื่นนอกจาก ๑) และ ๒) จำคุกไม่เกิน ๓ ปี

๑๖. หนีราชการ (มาตรา ๔๕)

องค์ประกอบความผิด

เป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตร ชั้นประทวน หรือพลทหาร ขาดราชการในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ดังนี้

๑) ขาดจากหน้าที่ราชการโดยมิได้รับอนุญาต

๒) ขาดจากราชการเมื่อพ้นกำหนดอนุญาต

๓) ขาดจากราชการโดยเจตนาจะหลีกเลี่ยงจากราชการตามคำสั่งให้เดินทางกลับกองทหาร หรือเดินเรือ หรือคำสั่งเรียกระดมเตรียมศึก ขาดจากราชการจนถึงกำหนดดังต่อไปนี้

๑) ขาด ๒๔ ชั่วโมง ต่อหน้าราชศัตรู

๒) ขาด ๓ วัน ในเวลาสงคราม หรือในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึก

๓) ขาด ๑๕ วัน ในที่และเวลาอื่น ๆ นอกจาก ๑) และ ๒)

โทษ ผู้ใดกระทำความผิดฐานหนีราชการ ดังนี้ (มาตรา ๔๖)

๑) หลบหนีเข้าไปอยู่กับพวกราชศัตรู ประหารชีวิต

๒) กระทำความผิดต่อหน้าราชศัตรู จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุก ๒๐ ปี

๓) ไม่ได้กระทำผิดต่อหน้าราชศัตรู แต่กระทำในเวลาสงคราม หรือในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึก จำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๑๕ ปี

๔) กระทำความผิดในเวลาอื่น ๆ นอกจาก ๑), ๒) และ ๓) จำคุกไม่เกิน ๕ ปี

สำหรับความผิดฐานหนีราชการตามประมวลกฎหมายอาญาทหารมาตรา ๔๖ นี้ หากผู้บังคับบัญชาเห็นว่าเป็นการเล็กน้อยไม่สำคัญ ก็มีอำนาจสั่งลงทัณฑ์แทนการส่งฟ้องคดีได้ โดยกฎหมายเปิดโอกาสให้ผู้บังคับบัญชาใช้ดุลพินิจตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการลงทัณฑ์ทหารขาดหนีราชการ พ.ศ.๒๕๒๘

๑๗. ในเวลาสงคราม ผู้ใดไม่ว่าจะเป็นทหารหรือพลเรือน กระทำการโดยปราศจากเมตตาแก่ผู้บาดเจ็บ ในกองทัพ หรือปล้นทรัพย์ ให้เพิ่มโทษสำหรับความผิดนั้นอีกกึ่งหนึ่ง (มาตรา ๔๘)

๑๘. ในเวลาสงคราม ผู้ใดไม่ว่าจะเป็นทหารหรือพลเรือน ใช้ธงกาชาด หรือเครื่องหมายกาชาดผิดข้อบังคับแห่งสนธิสัญญาเจนีวา เมื่อ ๖ ก.ค. ร.ศ.๑๒๕ (พ.ศ.๒๔๔๙) ต้องรับโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๔๙)

๑๙. ผู้ใดไม่ว่าจะเป็นทหารหรือพลเรือน กระทำการด้วยประสงค์ที่จะบ่อนให้สมรรถภาพของกรมทหารเสื่อมทรามลงหรือเป็นส่วนหนึ่งของแผนการณ์จะล้มรัฐบาล หรือจะเปลี่ยนแปลงประเพณีการเมืองหรือเศรษฐกิจ ในความผิดฐานใดฐานหนึ่งดังต่อไปนี้ (มาตรา ๕๒)

เป็นนายเรือจงใจกระทำหรือปล่อยให้เรือของทหารชำรุดหรืออับปาง (มาตรา ๒๐)

ทำให้เรือของทหารชำรุดหรืออับปางโดยเจตนา (มาตรา ๒๒)

ทหารบังอาจทำลายหรือละทิ้งเครื่องศาสตราวุธ กระสุน ดินปืน เสบียง ม้า หรือเครื่องยุทธนาการอย่างใด หรือทำให้ของนั้นบุบสลาย (มาตรา ๒๗)

ทหารละทิ้งหน้าที่ หรือไปเสียจากหน้าที่โดยมิได้รับอนุญาต (มาตรา ๒๙)

ทหารขัดขืนหรือละเลยไม่กระทำตามคำสั่ง (มาตรา ๓๐)

ทหารขัดขืนไม่กระทำตามคำสั่งอย่างองอาจต่อหน้าหมู่ทหารถืออาวุธ (มาตรา ๓๑)

ทหารขัดขืนหรือละเลยไม่กระทำตามข้อบังคับ (มาตรา ๓๒)

ทหารแสดงความขัดขืนไม่กระทำตามข้อบังคับอย่างองอาจ ต่อหน้าหมู่ทหารถืออาวุธ (มาตรา ๓๓)

ทำร้ายทหารยาม (มาตรา ๓๖)

หมิ่นประมาท หรือขู่เข็ญว่าจะทำร้ายทหารยาม (มาตรา ๓๗)

ทหารทำร้ายผู้บังคับบัญชาเหนือตน (มาตรา ๓๘)

ทหารทำร้ายผู้ใหญ่เหนือตน (มาตรา ๓๙)

ทหารแสดงความอาฆาต หรือหมิ่นประมาทผู้บังคับบัญชาทหาร หรือทหารผู้ใหญ่เหนือตน (มาตรา ๔๑)

ทหารตั้งแต่ ๕ คนขึ้นไป มั่วสุมกัน ณ ที่ใด ๆ กระทำการกำเริบโดยใช้กำลังทำร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะทำร้าย (มาตรา ๔๒)

ทหารตั้งแต่ ๕ คนขึ้นไป มั่วสุมกัน ณ ที่ใด ๆ กระทำการกำเริบ ใช้กำลังทำร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะทำร้าย โดยมีอาวุธ (มาตรา ๔๓)

หนีราชการ (มาตรา ๔๖)

ทหารผู้ใดมีหน้าที่จัดซื้อ หรือทำ หรือปกครองทรัพย์ใด ๆ ของทหาร บังอาจปลอมปนทรัพย์ของทหาร หรือทหารจ่ายทรัพย์ที่รู้ว่ามีของอื่นปลอมปนอยู่ โดยไม่ร้องเรียนต่อผู้ใหญ่เหนือตน (มาตรา ๔๗)

ให้เพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิดดังนี้

๑. ถ้าโทษสูงสุดสำหรับความผิดนั้นกำหนดให้จำคุกตลอดชีวิต ให้เพิ่มโทษเป็นประหารชีวิต

๒. ถ้าโทษสูงสุดสำหรับความผิดนั้นกำหนดให้จำคุกยี่สิบปี ให้เพิ่มโทษเป็นจำคุกตลอดชีวิต

๓. ถ้าโทษสูงสุดสำหรับความผิดนั้นกำหนดให้จำคุกไม่ถึงยี่สิบปี ให้เพิ่มโทษอีกกึ่งหนึ่ง

๔. ถ้าความผิดนั้นเป็นส่วนหนึ่งของแผนการณ์ที่จะล้มล้างรัฐบาล หรือจะให้เปลี่ยนประเพณีการเมืองหรือเศรษฐกิจของประเทศด้วยการใช้กำลังบังคับหรือทำร้าย ให้ลงโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

ตอนที่ ๒

ความผิดในประมวลกฎหมายอาญาทหารที่มีผลบังคับเฉพาะบุคคลที่เป็นทหาร

๑. ทหารเกลี้ยกล่อมคนให้เข้าเป็นพวกราชศัตรู (มาตรา ๑๖)

โทษ ประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

๒. นายทหารยอมแพ้แก่ราชศัตรู (มาตรา ๑๗)

โทษ ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ ๕ ปี ถึง ๒๐ ปี

๓. ทหารบังอาจทำลาย หรือละทิ้งเครื่องศาสตราวุธ กระสุน ดินปืน เสบียง ม้าหรือเครื่องยุทธนาการอย่างใด หรือทำให้ของนั้นบุบสลาย (มาตรา ๒๗)

โทษ ๑) กระทำต่อหน้าราชศัตรู ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๒๐ ปี

๒) ไม่ได้กระทำต่อหน้าราชศัตรู แต่กระทำในเวลาสงคราม หรือในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึก จำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๒๐ ปี

๓) กระทำในเวลาอื่นนอกจาก ๑) และ ๒) จำคุกไม่เกิน ๒๐ ปี

๔. ทหารละทิ้งหน้าที่ หรือไปเสียจากหน้าที่โดยมิได้รับอนุญาต (มาตรา ๒๙)

โทษ ๑) กระทำต่อหน้าราชศัตรู ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ ๕ ปี ถึง ๒๐ปี

๒) ไม่ได้กระทำต่อหน้าราชศัตรู แต่กระทำในเวลาสงคราม หรือในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึก จำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๒๐ ปี

๓) กระทำในเวลาอื่นนอกจาก ๑) และ ๒) จำคุกไม่เกิน ๒๐ ปี

๕. ทหารขัดขืนหรือละเลยไม่กระทำตามคำสั่ง (มาตรา ๓๐)

โทษ ๑) กระทำต่อหน้าราชศัตรู ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ ๓ ปี ถึง ๒๐ ปี

๒) ไม่ได้กระทำต่อหน้าราชศัตรู แต่กระทำในเวลาสงคราม หรือในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึก จำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๒๐ ปี

๓) กระทำในเวลาอื่นนอกจาก ๑) และ ๒) จำคุกไม่เกิน ๕ ปี

๖. ทหารขัดขืนไม่กระทำตามคำสั่งอย่างองอาจต่อหน้าหมู่ทหารถืออาวุธ (มาตรา ๓๑)

โทษ ๑) กระทำต่อหน้าราชศัตรู ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ ๕ ปี ถึง ๒๐ ปี

๒) ไม่ได้กระทำต่อหน้าราชศัตรู แต่กระทำในเวลาสงคราม หรือในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึก จำคุกตั้งแต่ ๓ ปี ถึง ๒๐ ปี

๓) กระทำในเวลาอื่นนอกจาก ๑) และ ๒) จำคุกไม่เกิน ๑๐ ปี

๗. ทหารขัดขืนหรือละเลยไม่กระทำตามข้อบังคับ (มาตรา ๓๒)

โทษ ๑) กระทำต่อหน้าราชศัตรู จำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๑๐ ปี

๒) ไม่ได้กระทำต่อหน้าราชศัตรู แต่กระทำในเวลาสงคราม หรือในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึก จำคุกตั้งแต่ ๓ เดือน ถึง ๕ ปี

๓) กระทำในเวลาอื่นนอกจาก ๑) และ ๒) จำคุกไม่เกิน ๓ ปี

๘. ทหารแสดงความขัดขืนไม่กระทำตามข้อบังคับอย่างองอาจต่อหน้าหมู่ทหารถืออาวุธ (มาตรา ๓๓)

โทษ ๑) กระทำต่อหน้าราชศัตรู จำคุกตั้งแต่ ๓ ปี ถึง ๒๐ ปี

๒) ไม่ได้กระทำต่อหน้าราชศัตรู แต่กระทำในเวลาสงคราม หรือในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึกจำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๑๐ ปี

๓) กระทำในเวลาอื่นนอกจาก ๑) และ ๒) จำคุกไม่เกิน ๕ ปี

๙. ทหารหลับยาม หรือเมาสุราในหน้าที่ (มาตรา ๓๔)

โทษ ๑) กระทำต่อหน้าราชศัตรู จำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๗ ปี

๒) ไม่ได้กระทำต่อหน้าราชศัตรู แต่กระทำในเวลาสงคราม หรือในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึก จำคุกตั้งแต่ ๓ เดือน ถึง ๓ ปี

๓) กระทำในเวลาอื่นนอกจาก ๑) และ ๒) จำคุกไม่เกิน ๒ ปี

๑๐. ทหารยามไม่เอาใจใส่ หรือประมาทในหน้าที่ (มาตรา ๓๕)

โทษ ๑) กระทำต่อหน้าราชศัตรู จำคุกตั้งแต่ ๓ ปี ถึง ๕ ปี

๒) ไม่ได้กระทำต่อหน้าราชศัตรู แต่กระทำในเวลาสงคราม หรือในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึก จำคุกไม่เกิน ๓ ปี

๓) กระทำในเวลาอื่นนอกจาก ๑) และ ๒) จำคุกไม่เกิน ๒ ปี

๑๑. ทหารทำร้ายผู้บังคับบัญชาเหนือตน (มาตรา๓๘)

โทษ ๑) กระทำต่อหน้าราชศัตรู ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ ๕ ปี ถึง ๒๐ ปี

๒) ไม่ได้กระทำต่อหน้าราชศัตรู แต่กระทำในเวลาสงคราม หรือในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึก จำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๒๐ ปี

๓) กระทำในเวลาอื่นนอกจาก ๑) และ ๒) จำคุก ๑ ปี ถึง ๗ ปี

๑๒. ทหารทำร้ายทหารผู้ใหญ่เหนือตน (มาตรา ๓๙)

โทษ จำคุกไม่เกิน ๕ ปี

๑๓. ทหารทำร้ายผู้บังคับบัญชา หรือทหารผู้ใหญ่เหนือตนถึงตาย หรือบาดเจ็บสาหัส (มาตรา ๔๐)

โทษ ประหารชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ ๒ ปี ถึง ๒๐ ปี

๑๔. ทหารแสดงความอาฆาต หรือหมิ่นประมาทผู้บังคับบัญชาทหาร หรือทหารผู้ใหญ่เหนือตน (มาตรา ๔๑)

โทษ จำคุกไม่เกิน ๓ ปี

๑๕. ทหารตั้งแต่ ๕ คนขึ้นไป มั่วสุมกัน ณ ที่ใด ๆ กระทำการกำเริบโดยใช้กำลังทำร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะทำร้าย (มาตรา ๔๒)

โทษ ๑) กระทำต่อหน้าราชศัตรู ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ ๓ ปี ถึง ๒๐ ปี

๒) ไม่ได้กระทำต่อหน้าราชศัตรู แต่กระทำในเวลาสงคราม หรือในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึก จำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๒๐ ปี

๓) กระทำในเวลาอื่นนอกจาก ๑) และ ๒) จำคุกไม่เกิน ๕ ปี

๑๖. ทหารตั้งแต่ ๕ คนขึ้นไป มั่วสุมกัน ณ ที่ใด ๆ กระทำการกำเริบใช้กำลังทำร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะทำร้าย โดยมีอาวุธ (มาตรา ๔๓)

โทษ ๑) กระทำต่อหน้าราชศัตรู ประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ ๕ ปี ถึง ๒๐ปี

๒) ไม่ได้กระทำต่อหน้าราชศัตรู แต่กระทำในเวลาสงคราม หรือในเขตประกาศใช้กฎอัยการศึก จำคุกตั้งแต่ ๓ ปี ถึง ๒๐ ปี

๓) กระทำในเวลาอื่นนอกจาก ๑) และ ๒) จำคุกไม่เกิน ๑๐ ปี

๑๗. ทหารผู้ใดมีหน้าที่จัดซื้อ หรือทำ หรือปกครองทรัพย์ใด ๆ ของทหาร บังอาจปลอมปนทรัพย์ของทหาร หรือทหารจ่ายทรัพย์ที่รู้ว่ามีของอื่นปลอมปนอยู่ โดยไม่ร้องเรียนต่อผู้ใหญ่เหนือตน (มาตรา ๔๗)

โทษ จำคุก ๓ เดือน ถึง ๗ ปี และปรับตั้งแต่ ๑๐๐ ถึง ๒,๐๐๐ บาท